

Triple-A-vereniging opgericht 20-10-1992

Correspondentieadres:

Secretaris Jan Vonk

De Hoogt 14

2977 LA Goudriaan

www.triple-a-vereniging.nl

NIEUWSBRIEF

Inhoudsopgave	pag.
Beste leden	2
Agenda: jaarvergadering 2024	3
Stierentrip Jan Schilder februari 2024	3
Van niets naar 165 Jerseys	8
Variatie in stieren onder druk	10
Triple-A werkt	14

Alfred Wiersma en Frieda Berg zijn pas na het quotumtijdperk gaan melken en melken in Overschild 165 Jerseys. Hun 'geheim'? „Denken in kansen en niet in bedreigingen.”

Beste leden,

De koe bij de horens vatten.

Op één van de zeldzame warme mooie dagen van dit jaar schrijf ik het voorwoord voor deze nieuwsbrief. Het weer is wel zo extreem dit jaar dat het je haast zou laten afvragen of men ook dit zit te beïnvloeden om de boer nog harder te pesten, maar laten we het er vooralsnog maar op houden dat de natuur zich dit jaar aardig doet gelden. Aan de andere kant is juist extreem weer voor niemand meer een uitdaging als voor de boer om toch op het juiste moment te doen wat hij moet doen en gelukkig hebben velen al wel goede kuil kunnen winnen.

Sprekend over de natuur, als ook de rol van de mens hiertegenover, denk ik terug aan het bezoek van een vrijwilliger van de kerkuilenvereniging die hier al vele jaren de uilen nestkast komt controleren. Hij vertelde me ooit het verschil tussen een kerkuil en een torenvalk qua broedgedrag. De kerkuil begint gelijk na het leggen van het eerste ei te broeden, legt er vervolgens meestal nog een paar eieren bij in de volgende dagen wat resulteert in kuikens die op verschillende tijden uitkomen en je dus een niet uniform nest krijgt met grote en kleine jongen. De torenvalk doet het anders, net als een kip legt ie eerst al z'n eieren, gaat dan broeden, alle kuikens komen gelijk uit en vormen een uniform nest met even grote jongen. Mijn snelle (en voorbarige) conclusie was toen: wat een eikel is z'n kerkuil, die torenvalk doet dat dus een stuk beter! Toen vertelde de vrijwilliger dat het maar net is hoe je het bekijkt, in goede jaren is het inderdaad zo dat de even grote jongen van de torenvalk allemaal dezelfde kansen hebben, geen voorlopers of achterblijvers en waarschijnlijk allemaal uitvliegen. Maar de kerkuil zijn nestgedrag is juist voor slechte jaren qua voedselaanbod een uitkomst. Mocht er te weinig voedsel zijn dan vreten de grote kerkuilen jongen de kleinste op en kan er ook in een slecht jaar toch nog 1 of 2 jongen uitvliegen. In z'n jaar gaan waarschijnlijk alle torenvalken jongen dood. We zijn als mensen dus nogal eens (te) snel geneigd om te oordelen wat "goed" of "fout" is, terwijl we de logica van de natuur erachter niet of amper nog begrijpen.

Een ding is zeker, de natuur blijkt keer op keer nog zoveel "slimmer" te zijn als de mens.

Ook in de koeienfokkerij hebben we vaak zat voorbeelden gezien van wat de mens goed vond, en soms kon het ff duren, maar het antwoord van de natuur volgde hierop evenzo vaak. De precieze getallen weet ik niet meer, maar 40 jaar na de populariteit van Ivanhoe ontdekten we BLAD, 30 jaar na de Penstate ontdekten we CVM en zo komen er vaker tig jaar na populaire stieren of lijnen gebreken aan het licht, niet zelden juist nog door inteelt versterkt. Een van de populaire fokkerieigenschappen van de laatste jaren is hoornloosheid. Het is te snappen dat melkveehouders het niet populaire onthoornen graag zouden overslaan. Afhankelijk van de vraag of de "oorspronkelijke koe zoals die door de natuur ooit bedoeld is" nou gehoord was of hoornloos, is er de vraag wat is de functie van horens op de koeien kop. Dat dat is zodat die koe zich kan beschermen snappen we. Maar daarnaast doen horens en hun groei ook wat met de kop van een koe. Ik herinner me nog eind jaren 90 mijn stage in Amerika waar verschillende "showfokkers" hun showpinken niet als kalf gelijk onthoorden maar later als pink de horens eraf zaagden omdat ze dan "mooiere koppen" kregen met meer breedte bovenop/bovenin de kop. Iedereen die eens een oudere vaars of koe de horens heeft afgezaagd weet van de holtes midden in de horens en ook de open verbinding die zelfs ontstaat van horens, naar voorhoofdholte naar neus waardoor deze koeien zelfs door hun neus kunnen bloeden bij onthoornen. De vraag die bij mij opkomt is, hebben genetisch hoornloze dieren dezelfde holtes ook in hun kop of ontwikkelen ze niet of minder goed? Waar dienen die holtes eigenlijk voor? Of kan het zo zijn dat naast genetische gebreken ook fysieke vormen van genetisch hoornloze dieren voor problemen kunnen zorgen? Natuurlijk schrijf ik dit niet zomaar, het voorkomen van "scheve koppen", sterrenkijkers, puilogen die haast de schedel uitvallen, schele koeien tot aan koeien die zelfs oogleden missen komt tegenwoordig vaker voor dan ik mij uit het verleden kan heugen. Bij mensen weten we dat figuren die "een steekje los hebben" vaak niet de makkelijkste

zijn om het gewenste resultaat mee te bereiken, maar ook bij koeien ga je van een domme koe nooit gelukkig worden en koeien met problemen met ogen en zicht zijn vaak schrikachtiger wat gebruiksgemak en levensduur ook niet vergroot. Ik heb in de jaren al een klein beetje geleerd en ga nu in het geval van horens of de (genetische) afwezigheid ervan geen mening spuien over wat ik “goed of fout” vind. Het geeft mij in ieder geval steeds meer vragen. Zolang we de koe bij de horens willen kunnen blijven vatten moeten we voorlopig gehoornde dieren nog maar niet afschrijven. En mocht de rest van het weideseizoen net zo uitdagend blijven als het begin, en de koeien deze zomer nog eens een paar dagen binnen in de stal blijven dan is het wellicht voor u een mooi onderwerp om ook weer eens naar koppen, horens en vorm en functie hiervan te kijken. Mocht u de antwoorden zien of weten, dan hoor ik ze graag!

Jeroen van Maanen

Agenda: Jaarvergadering 2024

Dit jaar zal de jaarvergadering van de triple-A-vereniging op zaterdag 23 november worden gehouden. Een bezoek aan het bedrijf van Van Zijtveld in het Gelderse De Glind staat gepland. Afgelopen jaar was dit het bedrijf met de hoogste productie bij afvoer.

Verdere details over deze dag zullen in de uitnodiging komen te staan die dit najaar zal worden toegestuurd.

Stierentrip Jan Schilder februari 2024

Twee keer per jaar organiseer ik de stierentrip voor alle Europese stieren die geanalyseerd dienen te worden. In juli/augustus en in januari/februari gaan we in koppels van twee analyseurs bij diverse KI-verenigingen langs stieren en soms ook bokken te analyseren.

Ik neem jullie mee in de trip die ik begin dit jaar heb beleefd.

Na eerder al twee dagen stieren bij verschillende Nederlandse KI's te hebben geanaly-

seerd, vlogen wij, Maurice Kaul en ik, op zondag 28 januari naar Oslo, om maandagochtend een twintigtal stieren te analyseren bij Geno, vlak bij Hamar in Noorwegen. In de prachtige nieuwe stal werden de stieren, overwegend Noors roodbont, gepresenteerd. In de nieuwe stal worden ook geïnteresseerden ontvangen om vanachter glas de stal en de stieren te bekijken.

In de nieuwe stal bij Geno in Hamar, Noorwegen, met Maurice tijdens de meest noordelijke stop van de trip

Vervolgens vlogen we naar Wenen om de volgende dag in Oostenrijk een rondje te doen Fleckvieh en Brown Swiss stieren te analyseren voor drie verschillende KI's. Hierna ging de reis weer verder door 's avonds via Wenen naar Genève te vliegen.

De jonge Flechvieh-stier GS Wundakind bij Gleisdorf in Oostenrijk

De volgende ochtend konden wij al vroeg beginnen bij Select Star, net achter Genève, met een fantastisch uitzicht op de Mont Blanc. Hier hebben wij Fleckvieh, Brown Swiss, Simmental, Holstein en Original Brown stieren geanalyseerd. Onze tour werd voortgezet richting Lyon in Frankrijk. In het oosten van Frankrijk waren de boeren heel actief, maar dan op de

snelwegen. Dus konden wij de toeristische route volgen richting Fontaines. Vergeleken met Frankrijk gaat het er in Nederland heel rustig aan toe. De Franse acties zijn veel extremer. Snelwegen worden volledig afgezet en met zware woelpoten werden er zelfs wegen rond een fastfoodketen losgetrokken. Met ietwat vertraging hebben wij op vier locaties hoofdzakelijk Montbéliarde stieren geanalyseerd, plus een aantal Brown Swiss stieren voor BGS.

Vervolgens zijn wij weer richting Zwitserland gereden om bij Swisngenetics hun Holstein, Brown Swiss, Original Brown, Simmental en Swiss Fleckvieh stieren te analyseren. Swiss Fleckvieh is een 'nieuw' ras, een mix tussen Fleckvieh en Holstein, die bij de roodbont fokkers aan populariteit wint. Vervolgens vlogen we 's avonds vanaf Zürich weer terug naar Amsterdam.

Uitzicht op de Mont Blanc bij Select Star in de buurt van Genève. Onder, de Original Brown stier Erwin-OB-Bluem met de witrik aftekening, bij Select Star in Zwitserland. In de Original Brown populatie komt de lakenvelder aftekening ook voor.

De volgende zondag ben ik samen met Theo Pieters naar het noorden van Denemarken gereden, om de maandagochtend vroeg bij Viking Genetics te starten. Hier moesten we een zestigtal Holstein, Scandinavisch Red en Jerseys analyseren. We hebben nog even stil gestaan bij good old Bahrain. Diezelfde middag reden we via Noord-Duitsland naar RSH om nog een aantal Holstein, Red Holstein, Angler en DSN stieren te analyseren. Het Deutsche Schwartbunte/Rotbunte Niederungsrind (DSN) zijn praktisch gezien de Duitse FH/MRIJ.

's Avonds gingen we alvast richting Meckelenburg, in het noordoosten van Duitsland, om de volgende ochtend op tijd bij Rinderallianz in Woldegk te kunnen beginnen. Vervolgens via Berlijn bij RBB, waar Laudan en zijn zonen Lonar en Leko toppers zijn geweest, een aantal Holstein en een paar DSN-stieren geanalyseerd. De derde stop die dag was in Erfurt, bij Qnetics waar Mascol heeft gestaan. Uiteindelijk, na een stop bij Goepel Genetic, door naar Wolsau vlak bij de Tsjechische grens.

Hier konden we de volgende ochtend weer beginnen met nog wat Holstein en Fleckvieh stieren te analyseren. De tweede stop die dag was de nieuwe locatie van BVN in Neustadt. Zoals altijd werden we hier weer verwelkomd met koffie en koek in hun prachtige nieuwe ontvangstruimte, waar ons de stieren werden getoond. Op dit station staat de populaire stier Hokuspokus, waar de voormalig fokleider Johannes Aumann recent een mooi verhaal over vertelde; "Toen er door de fokcommissie beslist moest worden welke jonge stieren ingezet gingen worden, viel Hokuspokus af omdat zijn volle broer veel hogere genomics had. Maar Johannes besloot om de stier toch in te zetten omdat hij door zijn jarenlange ervaring wist dat fokkerij geen optelsom is en toppers vaak uit onverwachte hoek komen. Deze stier is daar weer een mooi voorbeeld van."

Opvallend is trouwens dat bijna alle Zuid-Duitse KI's recent een nieuwe stal hebben gebouwd. Altijd met een grote ontvangstruimte, waar je de stal en stieren goed kunt bezichtigen. Ook organiseren ze jaarlijks hun stieren-parades, wat enorm goed bezocht en gewaardeerd door veehouders en andere geïnteresseerden.

Hierna via een stop in Hochstadt, door richting München waar wij bij Bayern Genetik een 25-tal Fleckvieh-stieren hebben geanalyseerd, die een voor een werden voorgebracht door de enthousiaste stierenverzorgers. Als laatste, aan het einde van de middag naar CRV Wasserburg. Ook hier werden de stieren weer prachtig getoond. Die nacht hebben we heerlijk overnacht bij het prachtige familiebedrijf Gasthof Stocker, om zo de volgende ochtend weer op pad te gaan richting Greifenberg.

Samen met Theo in Bayern, Zuid Duitsland. Bovenste foto, met Fleckvieh-stier Hulio bij BVN in Neustadt ad Asch. Onder, in Greifenberg tijdens het analyseren van Pinzgauer-stier Steinadler.

Na het analyseren van Brown Swiss, Fleckvieh en Pinzgauer stieren, werden we uitgenodigd door Katrin Thoma voor het traditionele Bava-rian Weisswurst en Brezen, een soort verlaat ontbijt. Hierna volgden nog twee locaties, die van RBW in Bad Waldsee en Herbertingen. Vervolgens begonnen we aan de trip van acht uur terug omhoog naar Verden. Dit blijkt elke keer toch weer een enorm eind te zijn in een keer, maar zoals mijn moeder altijd zegt: "Heen ga je en terug moet je."

In Verden moesten we vrijdagochtend de jonge stieren van Syntetic Duitsland analyseren om

daarna nog voor de middag bij VOST in Georgs- heil te arriveren, want vrijdagmiddag zijn alle KI-stations gesloten. In Oost Friesland sloten we af met een kijkje bij de populaire stier Ca- sino aAa 351426.

Daarna weer lekker terug naar Nederland, waar ik die avond met ons gezin mijn 64ste verjaardag mocht vieren.

Een taartje en een glimlach voor een mooi begin van de (verjaar-)dag. Onder, bij VOST Duitsland en de goed be- waarde fokstier Casino.

De volgende maandag reisde ik naar Italië. Sa- men met Peter Aalberts en Jeanet Brandsma van Batenburg Holsteins gingen we op weg naar Venetië. Hier wachtte analyseur Daniele Valcavi ons op en reden we samen naar het KI- station van Intermizoo in Brussa, waar de le- gendarische Prince altijd heeft gestaan. Na een heerlijke Italiaanse lunch konden Peter en Jea- net de door hun gefokte Batenburg Ginstream aanschouwen, wat voor hun een heel bijzonder moment was natuurlijk. Giancarlo Bertoli ont- zettend bedankt dat dit mogelijk was! Nadat wij

de nieuwe stieren voor Intermizoo en Veecom hadden geanalyseerd, hebben we Peter en Jeanet naar Venetië gebracht, waar ze nog even konden genieten als toerist. Wij zijn naar Noord-Italië gereden om de volgende ochtend bij Alpansemen in Trento hoofdzakelijk Brown Swiss stieren te analyseren. Hierna ging het richting het station van Cofa in Cremona om een aantal waterbuffels te doen en uiteindelijk de tour in Italië af te sluiten bij Inseme in Modena, waar stieren stonden van AI Total en Bullseye Genetics.

De trotse Peter en Jeanet Aalbers bij de door hun gefokte Batenburg Ginstream in de stal van Intermizoo.

Met Daniele Valcavi bij waterbuffelstier Freddy van Cofa in Cremona.

Daniele reed naar thuis en ik vloog vanaf Bologna naar Brussel, waar Ennio Liesens mij 's avonds oppikte en wij in Noord-Frankrijk overnachtten.

De volgende dag moesten we in Douai Holsteins en Normandiërs voor Genes Diffusion analyseren. Vervolgens gingen we de dag erop naar de tweede locatie van GD in L'Aigle, waar we zoals gewoonlijk weer werden opgewacht door de enthousiaste stierenverzorgers aldaar, die alle stieren uit hun hok haalden en trots

voor ons presenteerden. Daarna werd de trip vervolgd richting het middenwesten van Frankrijk om de volgende morgen in Blain weer een aantal Holsteins en Normandiërs te analyseren. Op deze locatie heeft de stier Jocko Besne zijn hele leven gestaan. De nieuwe jonge stierenverzorger was heel geïnteresseerd en stelde veel vragen.

Boven, samen met Ennio en de Normandiër-stier True Boy in L'Aigle in Frankrijk. Onder, de Jersey-stier VJ Turgis bij Evolution in Saint Aubin

Als laatste stop van deze trip naar de locatie in Saint Aubin om te analyseren, waar we Browns Swiss stieren voor BGS deden, Jerseys voor Vinking Genetics en Holsteins en Normandiërs voor Synetics hebben geanalyseerd.

Trouwens dat is ook een van de dingen die mij opvallen na 34 jaar stieren analyseren: heetten de KI's de eerste jaren gewoon KI Oost, Noord-West, Verden of Blain, nu is het bijvoorbeeld Masterrind, Qnetics, Synetics of Evolution, allemaal meer op marketing gerichte namen. Alleen de namen van KI Kampen, KI Samen, KI De Toekomst en Veecom zijn sinds hun oprichting

niet veranderd, dat geeft misschien wel de Hollandse nuchterheid weer.

De daaropvolgende dag had Ennio met een paar veehouders in Frankrijk een dag georganiseerd bij Jos Ekkel in het midden van Frankrijk. Hier heb ik een presentatie gehouden voor een groep Franse en Nederlandse veehouders, wat een hele leuke ochtend werd met goede vragen en discussies. Na de koeien te hebben bekeken, konden we samen genieten van de lunch.

Hierna heeft Ennio mij in Parijs afgezet en ben ik weer terug naar Amsterdam gevlogen. Ennio heeft vlakbij Parijs nog een nieuw adres bezocht, waarna hij ook weer richting huis gereiden is.

Bij de familie Jos Ekkel in Mery-es-Bois hebben we een presentatie gehouden. Twee Powerpoints, een in Frans en een in Engels.

Onderste foto, laat de goede opkomst zien op het bedrijf van Jos Ekkel in Midden-Frankrijk, waar mogelijk de Franse Triple-A-vereniging is geboren.

Zondag 17 maart begon ik aan de laatste week. Jake Lomuller pikte mij op in Wenen en daarna hebben wij stieren geanalyseerd bij KI Impuls in Tsjechië en Semex in Hongarije. Bij Impuls, die veel samenwerken met Bayern Genetics, heb ik

ook nog een presentatie gegeven voor een groep geïnteresseerde veehouders en KI-medewerkers.

Bij Impuls mocht ik een presentatie voor het personeel doen, maar daar is het gebruikelijk en beginnen ze de ochtend met een borrel.

Uitleg aan de medewerkers bij Impuls in Tsjechië.

Ik ben ook weer bij het bedrijf Vsestary bij Hradec Králové van Jan Bruinsma geweest. Het bezoek was dit keer heel anders, omdat Jan afgelopen zomer plotseling overleden is. Helaas konden we niet meer samen discussiëren over van alles en nog wat. Jan Bruinsma was een van de meest gepassioneerde en enthousiaste mensen die ik ooit heb ontmoet. Op zijn 50ste besloot hij te stoppen met zijn mechanisatiebedrijf en is daarna 'boer' geworden in Tsjechië. Hij was in staat om van een slecht draaiend oud staatsbedrijf, een bloeiend bedrijf te maken bestaande uit verschillende takken, zoals twee

melkveebedrijven, 3.300 hectare akkerbouw, uien-verwerking en afzet, een winkel en een mechanisatietak. Jan zijn grootste kracht was dat hij een aanstekelijke energie had, mensen enorm kon motiveren en ze op een plek binnen het bedrijf liet functioneren, waar ze het meest happy waren. Een daarvan was Martijn Veening uit het Groningse Noordwolde, die al jong bij Jan terechtkwam en nu bedrijfsleider is van de melkveetak.

Jan Bruinsma ten voeten uit, hier vorig jaar nog vol passie met Jake Lohmuller uitleggen over zijn bedrijf.

Voor het eerst in Roemenie dankzij Mark Yeazel, bij Caminul Felix Dairy farm in Oradea.

Verder ben ik deze keer voor het eerst naar Caminul Felix Dairy farm in Oradea, Roemenië geweest, waar ook Mark Yeazel van Ja-Bob Holsteins was. Mark was een paar jaar geleden spreker op onze jaarvergadering en hij begeleidt dit project waar weeskinderen worden ondergebracht in gezinnen, om ze zo een goede jeugd te geven. Het melkveebedrijf ondersteunt deze gezinnen en Mark had ons gevraagd om hem te helpen met het fokkerijprogramma van de boerderij.

Na een prachtig verblijf op dit bedrijf, begonnen wij weer aan de terugreis en kunnen we terugkijken op weer een heel geslaagde 'stieren-trip'.

Met dank aan iedereen die heeft geholpen om het weer succesvol te laten verlopen.

Jan Schilder

Van niets naar 165 Jerseys

Binnenkort gaat de vierde melkrobot er draaien. Alfred Wiersma en Frieda Berg, beide 43, hebben besloten de toch al aanwezige machine in gebruik te nemen voor hun uitdijende koppel Jerseys. Het stel streek in 2022 neer op een ruim bemeten melkveebedrijf in het Groningse Overschild, met plaats voor 240 koeien in een nog relatief nieuwe stal uit 2015. Dat terwijl ze pas na het quotumtijdperk zijn gaan melken. Hun 'geheim'? „Denken in kansen en niet in bedreigingen.”

Alfred en Frieda zijn beide afkomstig van een melkveebedrijf uit Grijpskerk (GR). Ze leerden elkaar in 2003 kennen op het ouderlijk bedrijf van Frieda. Haar broer boert er nu, zelf werd ze dierenarts. Bij Alfred kon door omstandigheden het ouderlijk bedrijf niet worden overgenomen. Samen hadden ze wel de ambitie om boer te worden.

Wiersma besloot in Denemarken te gaan rondkijken en zag daar ook Jerseys. Na verdere omzwervingen in het buitenland kwam hij toch weer terug naar Nederland. Frieda was bijna klaar met haar studie en wilde eerst maar eens in het eigen land aan het werk en zo belandde

Alfred bij de bedrijfsverzorging. Wel gingen ze de mogelijkheid onderzoeken om samen zelf een melkveebedrijf te starten. „Onze beide families waren bereid ons financieel te steunen, waardoor het haalbaar bleek”, vertelt Frieda. Ze konden in Mensingeweer aan de slag, waar ze in 2012 eerst jongvee voor een andere melkveehouder gingen opfokken, terwijl ze beiden fulltime bleven werken.

Het was de bedoeling om in 2015, zodra de melkquotering zou zijn verdwenen, te gaan melken. Alfred en Frieda beschikten over 35 hectare land en maakten de melkstal, een 2 x 6 stands visgraat, alvast in orde. In 2013 kochten ze 50 Jersey-kalveren uit Denemarken, die echter al in 2014 kalfden. „We hadden verwacht dat de quotumprijs dat laatste quotumjaar zou zakken, maar die steeg alleen maar. Gelukkig was er een veehouder in de buurt, die van Holsteins naar Jerseys wilde omschakelen en die onze Jerseys dat jaar heeft gemolken. Eind maart 2015 kwamen de Jerseys terug naar huis, zodat de tank op 1 april vol zat”, vertelt Alfred. Het vinden van een juiste afnemer van de melk, was nog niet zo eenvoudig. Ze moesten overal veel inleggeld betalen, toen A-ware op de markt kwam en boeren zocht. „Alhoewel de bank stelde dat er weinig zekerheid was, zijn we daar toch leverancier geworden en zo konden we het inleggeld uitgeven aan extra vaarzen”, aldus Alfred. Ze kochten 15 vaarzen, waardoor er op de referentiedatum 65 dieren

aanwezig waren. Het koppel investeerde jaarlijks flink in fosfaatrechten, waardoor er vijf jaar later honderd stuks vee waren. In de toenmalige stal konden echter maar tachtig koeien en omdat ze inmiddels bovendien aan de Albert Heijn-melkstroom leverden, groeide het bedrijf uit zijn voegen. „De keuze was nieuwbouw op de huidige locatie of op zoek naar een nieuwe locatie, ook met meer grond.”

En zo kwamen Alfred en Frieda met hun kinderen Annemiek (7) en Alexander (5) in Over-schild terecht. De vorige eigenaar, van Rooijen, emigreerde naar Zweden en had Holsteins, welke hij inkruiste met Fleckvieh. De ligboxen waren dan ook te groot voor de Jerseys, waardoor ze zijn aangepast en de stal inmiddels ruimte biedt voor 250 dieren. Niet dat het bedrijf snel zoveel dieren zal tellen. Alfred spreekt een ambitie uit van 200 koeien, maar zegt er wel bij dat groei geen doel op zich is. „Het bedrijf moet in balans zijn qua grond, gebouwen en arbeid en vrije tijd.” Frieda: „Bij de aankoop hebben we gesteld dat het met een omvang van 120 koeien ook nog moet kunnen, het moet niet zo zijn dat we naar 200 koeien móeten groeien.”

Via zijn werk bij de bedrijfsverzorging kwam Alfred met het aAa-systeem in contact. „Ik trof Jan Schilder wel bij boeren waar ik kwam en hij kon heel goed en simpel uitleggen wat hij deed en dat sprak me aan. Bovendien was het niet gelinkt aan een fokkerijorganisatie. Ik wil zelf graag de stieren uitzoeken en niet vastzitten aan één K.I.”

Frieda met de zevendekalfs koe 88 (VJ Izzy x VJ Link), die bij de meest recente mpr 37,1 kg melk produceerde met 4,16% vet en 3,68% eiwit.

Alfred en Frieda Wiersma met de zevendekalfs koe 101 (VJ Holmer x VJ Broiler) die bij haar meest recente mpr 27,8 kg melk met 5,21% vet en 4,03% eiwit produceerde.

Op het bedrijf lopen jongvee en vaarzen van de stieren Wytze (561), VJ Dandi (426), VJ Huzar (243), VJ Luxi (546), VJ Perez (543) en Sullivan (165), alle met Deense roots en van de Amerikaanse Jersey-stieren Dashiell (534) en Steve (432). Amerikaanse Jerseys gelden als wat groter dan de Deense. Het sperma dat nu in het vat zit, is van de Jersey-stieren VJ Jojo (561), VJ Kasino (561) en VJ Hays (243) en van de Belgische Blauwe stier Bruno en Speckle Park-stier Harper. „De uitdaging is om genoeg koeien met Belgisch Blauw te insemineren”, zegt Alfred. Voor de vervanging blijken inderdaad niet veel vaarskalveren nodig. Het afgelopen jaar gingen er maar 13 koeien weg.

Wiersma werkt veel met geseekt sperma en daardoor worden er niet veel Jersey-stierkalfjes op het bedrijf geboren. Maar de afzet ervan vormt volgens Alfred evengoed geen probleem. „Als ze maar 50 kilo wegen, dan kunnen ze wel weg en verder houden we ook wel stierkalveren aan, om ze in de natuurweide te laten grazen. Frieda ost ze zelf.” De veehouders hebben

55 hectare grond (grasland) in eigendom en huren er nog eens 50 hectare op afstand bij. Het betreft land met uitgestelde maaidatum en kruidenrijk grasland, waar geen kunstmest, maar wel mest op mag.

Alfred en Frieda zijn beide echte koeienboeren en werken veel op gevoel. Ook wat betreft het voeren, waarbij ze veel naar de koeien kijken, naar het ureumgetal, de mest en de conditie. Ze voeren met de blokkenwagen droog voer met het oog op de structuur. Daarnaast krijgen de koeien ontsloten tarwe, pulpbrok en krachtvoer via de robots. Het resulteert in een rollend jaargemiddelde van 6.410 kilo melk met 5,85 procent vet en 4,19 procent eiwit.

cent eiwit.

De koeien krijgen ook weidegang aangeboden. 's Morgens om 8 uur gaan ze naar buiten en 's middags om 15 uur worden ze weer naar binnen gelokt, door middel van vers gras dat op stal wordt gevoerd. De koeien kunnen wel de hele dag door naar binnen komen en daarnaast is er met 50 koeien per robot sprake van een overcapaciteit. En als de vierde robot, die bij de start al aanwezig was, binnenkort ook in gebruik wordt genomen, is er ruimte voor verdere uitbreiding met behoud van weidegang. “Wat op ons pad komt, proberen we te pakken”, besluit Alfred, “maar we moeten het beide wel leuk vinden.”

Anne Hiemstra en Jan Schilder

Variatie in stieren onder druk

In het artikel uit de nieuwsbrief van april 2023 werd duidelijk dat de stierenpopulatie bij het Holstein-ras in slechts 20 jaar tijd helemaal uit balans is geraakt, met steeds meer stieren in de 2-3-4-groep. Uit de gepubliceerde grafiek bleek dat de redelijk gevarieerde stierenpopulatie

aan het begin van de 21ste eeuw in slechts 20 jaar tijd duidelijk uit balans was geraakt. Dit artikel over de extreme trend binnen de Holsteinpopulatie zorgde voor een bepaalde nieuwsgierigheid en was voor mij de reden tot verder onderzoek.

De resultaten van het genoemde artikel betrof alleen de Holsteinpopulatie; Maar geldt deze trend ook voor andere rassen? Zijn er misschien nog andere aspecten die voor verschillen zorgen? Kan de trend ook anders in beeld worden gebracht?

Allemaal vragen die tot een iets ruimer onderzoek hebben geleid die ik hier met u ga delen.

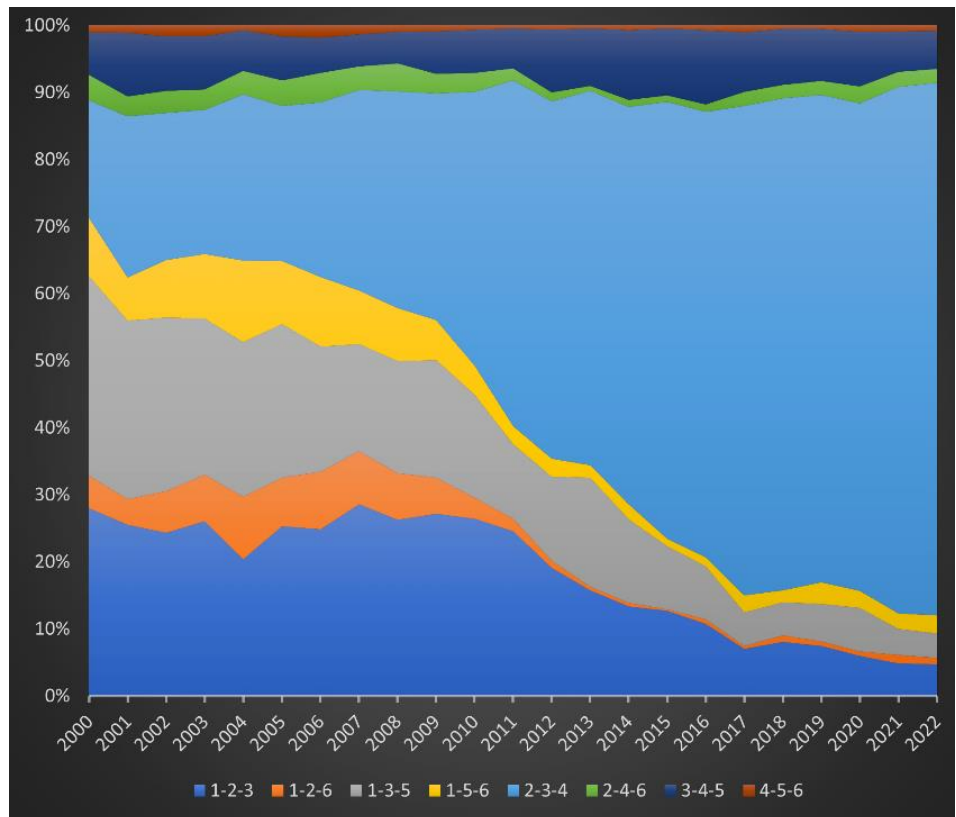
Voor de leesbaarheid heb ik een groot deel van de analytische cijferbrij van het onderzoek buiten dit artikel gehouden.

Toch even een korte beschrijving van de basisgegevens voor het onderzoek. Zo heb ik de beschikking over de database die in Bull Central (op de site www.aaweweeks.com) wordt gebruikt, met alle stieren van verschillende rassen die wereldwijd officieel geanalyseerd zijn. In totaal zijn het 90.257 stieren.

Om de grafieken eenvoudiger te interpreteren, zijn, ten opzichte het artikel uit de nieuwsbrief van april 2023, de 48 codes teruggebracht naar acht hoofdgroepen:

- groep 1-2-3 (stieren 123, 132, 213, 231, 312, 321),
- groep 1-2-6 (stieren 126, 162, 216, 261, 612, 621),
- groep 1-3-5 (stieren 135, 153, 315, 351, 513, 531),
- groep 1-5-6 (stieren 156, 165, 516, 561, 615, 651),
- groep 2-3-4 (stieren 234, 243, 324, 342, 423, 432),
- groep 2-4-6 (stieren 246, 264, 426, 462, 624, 642),
- groep 3-4-5 (stieren 345, 354, 435, 453, 534, 543),
- groep 4-5-6 (stieren 456, 465, 546, 564, 645, 654).

Na het opschonen van de database op bruikbare gegevens blijft er een file over van 87.270 stieren.

Grafiek 1 - Het verloop in verdeling van de acht codegroepen tussen 2000 en 2022 binnen de populatie Holsteinstieren, laat zien dat het aandeel 2-3-4-stieren in 2002 slechts 22,0% bedraagt en in 20 jaar tijd is gegroeid naar 79,4% van de geanalyseerde stieren.

Opvallende samenloop

Ruim de helft van alle geanalyseerde stieren zijn van het Holstein ras, in totaal 46.271 stuks. De Jersey geldt als tweede groep binnen de database, met bijna 6.000 stieren. Voor beide groepen is de grafiek van het eerste onderzoek nagemaakt, waar het verloop van de codeverdeling binnen de populatie over 20 jaar is weergegeven (nu dus met een wat overzichtelijker indeling naar acht hoofdgroepen).

Bij de Holsteins zien we (in grafiek 1) dat het aandeel 2-3-4-stieren in 2002 slechts 22,0% bedraagt. In 20 jaar tijd is hun aandeel gegroeid naar 79,4% van alle geanalyseerde Holsteinstieren in 2022. We zien bij de Jerseys een vrijwel identieke trend met ook hier een extreme verschuiving van de populatie stieren; namelijk een aandeel van 14,1% voor de 2-3-4-stieren in 2002 naar 47,6% in 2022.

Bij de Holsteinstieren ziet men de 2-3-4-groep sterke toenemen vanaf de jaren 2009/2010. Deze toename vanaf die jaren valt praktisch gezien samen met de introductie van genomics in

de Holsteinpopulatie. De Holsteins was het eerste ras waar men genomics heeft toe kunnen passen, dit om de grote aantallen stieren die nodig waren als referentiepopulatie.

Veel invloed op deze referentiepopulatie hadden de populaire stieren O-Man (08/03/1998), Shottle (23/07/1999) en Goldwyn (03/01/2000), met respectievelijk 435216, 243615 en 234165 als aAa-code. Zij ontvingen tussen 2003 en 2005 hun eerste fokwaarden en werden destijds intensief als stiervader benut. Veel zonen en kleinzonen werden er van hun wereldwijd ingezet maar ook via de vrouwelijke lijnen kregen ze veel invloed.

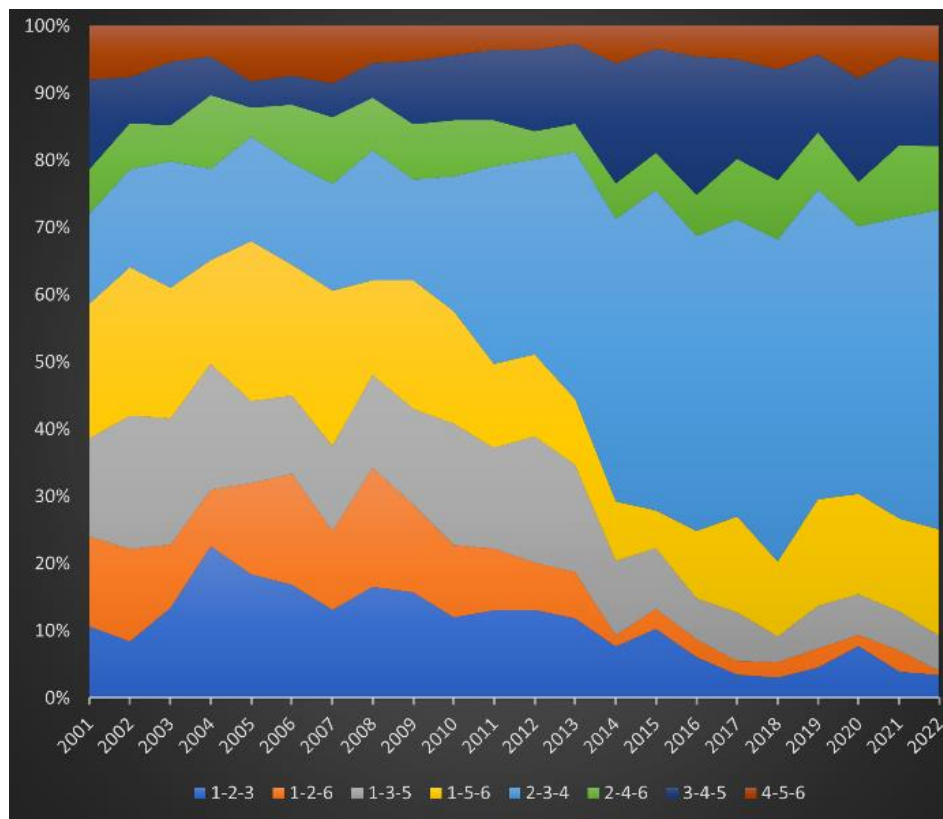
Deze dominantie binnen de Holsteinpopulatie heeft zichtbaar ook tot een dominantie van hun aAa kwaliteiten geleidt, met heel veel 2-3-4 in de daarop volgende jaren.

Bij de Jersey populatie (zie grafiek 2) zie je ook een duidelijke toename van groep 2-3-4, echter een paar jaar later dan bij de Holsteins, 2011/2012. Een trend die mogelijk ook samenvalt met de introductie van genomics, wetende dat men bij de Jerseys later, 2 jaar na de Holsteins, zijn begonnen de dieren te typeren.

Sommige groepen verdwijnen volledig

Voor andere rassen zoals Brown Swiss, Fleckvieh en Montbéliarde, laten de grafieken over het verloop in de verdeling van de acht codegroepen tussen 2000 en 2022 een ander patroon zien. Uit deze grafieken kon ik geen duidelijk introductie van genomische selectie afleiden, de groepen verhouden zich redelijk consequent en wisselen zich redelijk af. Wel ziet men dat voor alle rassen sommige groepen praktisch volledig verdwijnen.

Dit is natuurlijk een zeer kwalijke ontwikkeling en probeer ik hier ook onder de aandacht te brengen.

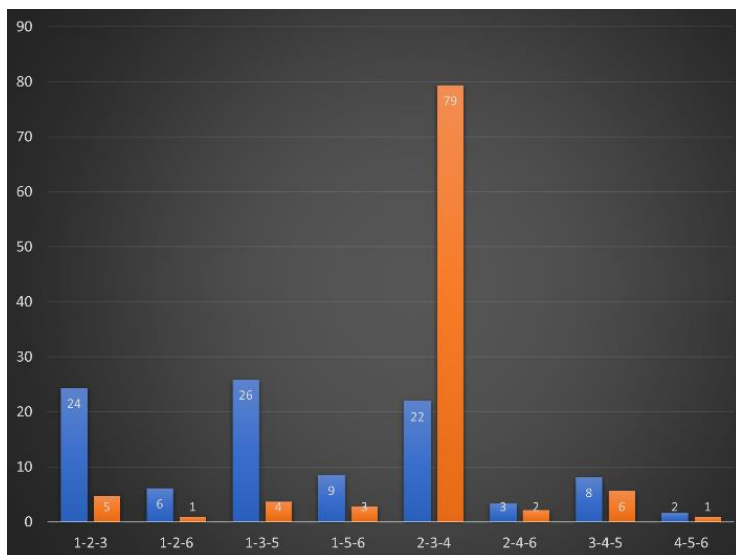

Grafiek 2 - Het verloop in verdeling van de groepen in de Jersey populatie, laat zien dat het aandeel 2-3-4-stieren in 2002 14,5% bedraagt en in 20 jaar tijd is gegroeid tot 47,6% van de geanalyseerde stieren.

Het praktisch verdwijnen van sommige (groepen) codes heb ik met behulp van een andere grafische uitdrukking beter proberen te illustreren; door het panorama van de verschillende code-groepen in 2002 af te zetten tegen die van 2022.

Beginnen we bij de Holsteins dan zien we in grafiek 3 de extreme afname in variatie heel duidelijk. Van drie groepen (1-2-3, 1-3-5 en 2-3-4) met ruim 20% aandeel van het stierenaanbod in 2002, gaan het ras terug naar slechts één groep (2-3-4) met maar liefds 79,4% aandeel in 2022, waar de overige zeven groepen allen gereduceerd zijn naar minder dan 5% aandeel van de populatie, met de 1-2-6 en 4-5-6 groepen zelfs minder dan 1% aandeel.

Kijken we naar de Nederlandse populatie stieren, dan zijn de Holsteins praktisch gelijk aan de verdeling van de code-groepen voor Holsteinstieren wereldwijd. Alle verschillen blijven binnen de 1.5% behalve voor groep 1-3-5, waar de 9% in 2022 duidelijk meer afwijkt van de wereldwijde populatie Holsteinstieren.

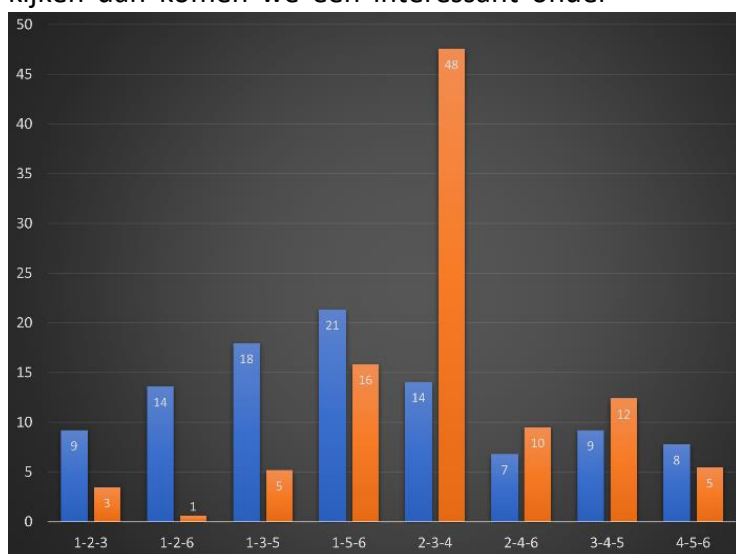

Grafiek 3 - Verschuivingen binnen de Holsteinpopulatie in het aandeel stieren per code-groep in 2002 (blauw) en 2022 (rood). Het laat een duidelijke verschaling van het panorama aan stieren zien.

Bij de Jerseystieren (in Grafied 4) wordt een vrij mooi gebalanceerde populatie in 2002 (variërend tussen 7 en 21% aandeel per code-groep) verschaald naar de al bekende dominantie van de 2-3-4-groep met 47,6% ook voor dit ras. Alle vier groepen met Dairy (#1) in de code zijn drastisch afgenomen en drie van de vier groepen met Strong (#4) hebben hun aandeel binnen het ras duidelijk vergroot.

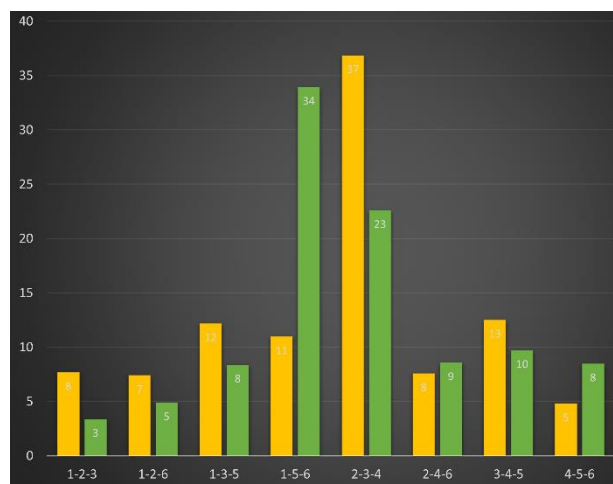
Toch zijn we hier in Nederland gewend dat de meeste Jerseykoeien een duidelijk andere, meer ronde, vorm hebben dan de Holsteins.

Als we dan binnen de Jerseystieren verder gaan kijken dan komen we een interessant onder-

Grafiek 4 - Verschuivingen van 1-Dairy naar 4-Strong binnen de Jerseypopulatie in het aandeel stieren per code-groep tussen 2002 (blauw) en 2022 (rood).

onderscheid tegen zoals grafiek 5 laat zien. De Noord-Amerikaanse Jerseys (uit de Verenigde Staten en Canada) laten een duidelijke dominantie van de 2-3-4-stieren zien. De Jerseystieren buiten Noord-Amerika daarentegen, hebben juist veel meer stieren in de 1-5-6 groep, kenmerkend voor de Jersey-stieren uit overwegend landen als Denemarken, Nieuw-Zeeland en Australië. Grofweg kun je stellen dat grazen een duidelijk ander dier geeft dan graan gevoerde koeien. Dit verklaart waarschijnlijk het verschil in code-groepen binnen de Jerseypopulatie. Het geeft gelijk ook aan dat er dus mogelijkheden bestaan voor selectie op een gevarieerder stieren aanbod. Dit geldt voor Jersey maar zeker ook andere rassen, als we elkaar maar niet nadoen en ieder zijn eigen fokdoel nastreeft.

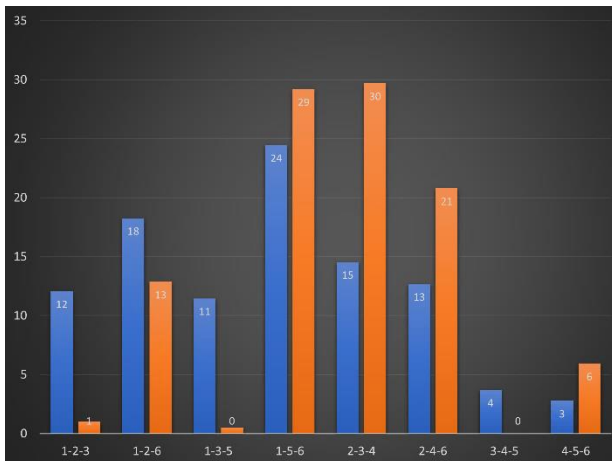
Grafiek 5 - Verschillen tussen Noord-Amerikaanse (geel) en niet-Noord-Amerikaanse Jerseys (groen). (Dit zijn de gemiddelde waarden over de laatste 20 jaar en hebben daarom een andere kleur).

Voor de rassen Brown Swiss, Fleckvieh en Montbéliarde, laten de grafieken ook duidelijk zien dat er verschuivingen plaatsvinden en men aan variatie moet inleveren.

In de trend van de acht codegroepen bij Brown Swiss (grafiek 6) ziet men dat sommige groepen worden verdrongen of zelfs compleet buiten spel worden gezet. De groepen 1-5-6, 2-3-4, 2-4-6 en 4-5-6 nemen toe en de andere vier nemen af (codegroep 3-4-5 en 1-3-5 tot 0% en 1-2-3 amper 1%).

Binnen de Brown Swiss heeft men praktisch nog maar één groep (2-3-4) die de kwaliteit Open (#3) kan aanleveren, de andere drie

bronnen van Open zijn gereduceerd tot slechts een procent binnen de jongste generatie Brown Swiss-stieren.

Grafiek 6 - Verschuivingen in het aandeel per code-groep binnen de Brown Swiss-populatie, tussen 2002 (blauw) en 2022 (rood) waar de groepen 3-4-5, 1-3-5 en 1-2-3 praktisch zijn verdwenen in de nieuwste generatie.

In de Fleckvieh en Montbéliarde rassen zien we bijvoorbeeld dat stieren met iets van 1-2-3 en 1-2-6 al ruim 10 jaar niet meer bij de geanalyseerde stieren wordt aangetroffen.

Terug naar een betere toekomst

Men ziet dus dat er binnen alle rassen sommige codegroepen volledig verdwijnen of slechts door een schamele 1 a 2% van de stieren wordt vertegenwoordigd.

Dit is een zeer kwalijke ontwikkeling.

Of het door de introductie van genomics* komt of door andere factoren, is mij om het even en hoef ik hier niet verder uit te leggen. Het maakt in principe niet uit door welke techniek of proces dit verlies in variatie of diversiteit ontstaat, het gaat er meer om te kijken hoe deze gaten weer opgevuld kunnen gaan worden.

Normaal wordt bij verschraling of achteruitgang in diversiteit vrij snel gekeken, van; "waar gaat dit naar toe?" Ook wordt er gekeken naar oplossingen en in extreme gevallen soms zelfs gestopt met het productieproces.

Hoe krijgen we weer meer variatie en aanbod in verschillende codes om een goede toekomst te geven voor de melkveesector?

genomics is een hulpmiddel om de betere dieren uit volle broers (of zussen) te selecteren.*

Iedereen die verantwoording heeft binnen de fokkerij zou zich daarom ook moeten afvragen of we niet op het verkeerde pad zitten?

Binnen de Jersey populatie bestaan er mogelijkheden om een gevarieerder stieren aanbod te krijgen. Als iedereen die zich met fokkerij bezig houdt niet een stukje originaliteit weet te verankeren in zijn fokproducten dan gaat er weinig veranderen en blijft de toekomst sober.

Met mijn werk als Triple-A analyseur probeer ik een bijdrage te leveren aan een betere en gevarieerdere toekomst. Maar als mensen denken dat de trend en daarmee de verschraling binnen verschillende rassen zichzelf op gaat lossen ... "Welterusten"

N.B. Ik heb dit artikel bewust niet overspoeld met data en grafieken. De meest sprekende grafieken heb ik geplaatst en de grafieken die gelden voor de grotere rassenpopulaties (geanalyseerde stieren).

Theo Pieters

Triple-A werkt

Vier generaties 100-tonners dankzij aAa

Op 18 april 2024 wees Anke Wismans uit Oosterhout NB Coba 109 aan als senior kampioen op de videokeuring van de fokclub "Over Betuwe". Later op de avond werd deze Coba 109 door de leden van deze fokclub verkozen tot "Miss Over Betuwe", de beste boerenkoe die mee deed aan de videokeuring.

Zo op het eerste oog niet zoveel bijzonders.

Er zijn vele videokeuringen waar een bepaalde koe uitgeroepen wordt tot een vaak regionale Miss. Maar als men verder kijkt, zitten er toch vaak echte pareltjes bij. Zo ook bij Coba 109. Tijdens de videokeuring had zij bij Eugene Hoppenreijts uit Elst (Gld), haar fokker en eigenaar 97.000 kg melk gegeven. Er zijn meer koeien die, als kampioen van een keuring, dat gepresteerd hebben en ook als dochter van Big Winner val je niet direct op. Op 13 mei jl werd de mijlpaal van honderdtonner gehaald.

Tot zover allemaal niets uitzonderlijks.

Wat Coba 109 wel bijzonder maakt op 13 mei is dat ze daarmee de vierde generatie werd die

meer dan 100.000 kg melk heeft gegeven! En alle vier generaties zijn voortgekomen uit de Triple-A-gedachte!

De Big Winner-dochter Cobra 109, "Miss Over Betuwe" is de vierde generatie honderdtonners die allen voortgekomen uit zijn middels de logica van Triple-A.

Cobra 26, de eerste generatie van de vier honderdtonners, was geboren in de "aftast fase" van Triple-A. In deze periode werden stieren op koeien gebruikt die een tegenovergestelde Triple-A code hadden t.o.v. de vader van de te insemineren koe. Vanuit deze gedachte werd Cobra 14, als dochter van Etazon Lancia (246) geïnsemineerd met Newhouse Ronald (165). Cobra 26 was het gevolg. Zij zag het levenslicht op 16 maart 2000. Mede door Cobra 26 besloot Eugene in 2003 voor het echte te gaan; Maurice Kaul werd gebeld om de veestapel te analyseren. Tot op de dag vandaag doet Maurice dat nog steeds. Cobra 14 was er die eerste keer niet meer. Zij haalde een levensproductie van net geen 60.000 kg melk met 4,30% vet en 3,68% eiwit. Cobra 26 haalde een levensproductie van 119.574 kg melk met 4,20% vet en 3,63% eiwit en werd daarmee de eerste koe in de rij van de vier generaties honderdtonners.

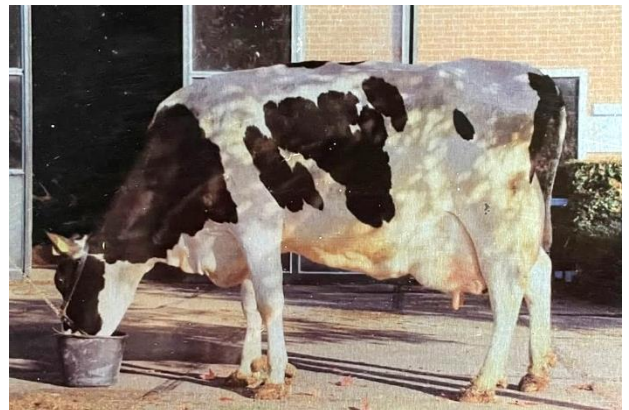

Cobra 26, de Ronald-dochter tijdens de videokeuring van 2013. Ze was eerste honderdtonner.

Ook Cobra 26 heeft meegedaan aan een videokeuring van de fokclub "Over Betuwe". In 2013 werd Cobra 26 door Jos Knoef reserve kampioen bij de oudere koeien. Zij had toen al meer dan 100.000 kg melk gegeven. Van Cobra 26 is door KI3 haar zoon Hopeful Eightron, vader Crockett-Acres Eight, getest. Maar Eightron kon geen potten breken en is in de anonimiteit verdwenen.

Tweede in rij werd Cobra 36, dochter van de proefstier De Fuik Zorro (Eastland Festival x Etazon Addison). Cobra 36 werd geïnsemineerd met de Italiaanse stier Gandy Mtoto Fiction (Mtoto x Fatal). Dit leverde Cobra 66 op. Zij werd de derde honderdtonner. In combinatie met Big Winner komen we dus uit bij Cobra 109 en tweeling zus Cobra 110!

En zoals de familie traditie betaamt, verscheen zij ook voor de camera! Geheel in de lijn van de familie; niet zonder succes! Cobra 110 deed mee met de "Boerenmelkkoeverkiezing Betuwe 2021" van CRV. Daarin haalde zij een verdienstelijke tweede plaats bij de oudere koeien. Door hartproblemen werd ze helaas geen honderdtonner. Haar levensproductie eindigde op 75.000 kg melk met 4,71% vet en 3,74% eiwit. Maar haar kwaliteiten heeft ze wel door gegeven; bij de melkkoeien lopen twee dochters, van Vitesse en een vaars van Potter P. Vooral deze laatste produceert best. Ook Cobra 109 heeft gezorgd voor nafok. Bij het jongvee loopt ook een dochter van Potter P waar begrijpelijk veel van wordt verwacht. Een oudere zoon van wederom Potter P heeft een jaar lang bij de 25 pinken gelopen die Eugene jaarlijks aanhoudt.

Cobra 110 (de tweelingzus van Cobra 109), werd tweede bij de oudere koeien tijdens de "Boerenmelkkoeverkiezing Betuwe 2021".

Na bewezen diensten is deze stier verkocht aan Johan Gaasbeek in Heteren. Zijn vader Wim begon bijna 35 jaar geleden met Triple-A. Eén van de eerste bedrijven waar Phil Hasheider in 1989 het Triple-A-systeem in de praktijk uitlegde. Inmiddels toont de derde generatie Gaasbeek ook meer dan gemiddelde belangstelling voor de fokkerij.

Potter P-dochter van Coba 110. Nu ze 200 dagen aan de melk is staat ze 136 lactatiewaarde. Eugene heeft vijf dochters van Potter P aan de melk die gemiddeld 123 LW scoren! Geen wonder dat er van de Potter P-dochter uit Coba 109 hoog gespannen verwachtingen zijn.

Op het eerste oog maakt Coba 109, de "Miss Over Betuwe" van 2024 niet zoveel indruk. Maar bij het verder kijken komen er toch bijzondere prestaties in beeld die door Eugene Hoppenreijds gerealiseerd zijn. Naar eigen zeggen heeft Triple-A daar zeer zeker een steentje aan bijgedragen.

Willem Brandts

Twintig honderdtonners bij Batenburg

Veel boeren weten dat het hebben van een honderdtonner niet uit de lucht komt vallen. Om de koeien na de 100.000 liter nog in de been te houden is een hele uitdaging. Bij Janet Brandsma en Peter Aalbers uit Giethoorn liepen er dit voorjaar maar liefst 20 koeien op het bedrijf die meer dan 100.000 kg melk hebben geproduceerd.

Tussen de 20 honderdtonners zitten vier dochters van Barnkamper Casanova, drie van een eigenstier en twee van Timmer Climax. Naast passende aAa-codes (al ruim 30 jaar gebruiker) wordt er bij de stierkeuze gelet op de aanhoudingspercentages en willen Peter en Janet niet al te grote koeien fokken die goed qua uiergezondheid en vruchtbaarheid scoren.

Bij Batenburg streven ze naar een hoge levensproductie waardoor ze minder jongvee hoeven aan te houden. Er worden zo'n 4,5 stuks jongvee per 10 melkkoeien aangehouden. Ze selecteren intensief en houden vooral kalveren aan

uit familielijnen die bewezen hebben oud te kunnen worden. Inmiddels staat de teller bij Batenburg op 51 honderdtonners. Alvast veel succes met degene die nog komen gaan.

Mocht u iets interessants hebben wat leuk in de nieuwsbrief zou staan en dit graag met de leden van de Triple-A-vereniging willen delen, dan kunt u dit altijd doorgeven aan een van de bestuursleden, de analyseurs, via de website of een e-mail. Bij voorbaat hartelijke dank